

УДК 635.63

Код UPOV: BENIN_

Методика
проведення експертизи сортів бенінкази (*Benincasa* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Benincasa* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 120 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 0,7 м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: за довжиною (ознака 2);
- Стебло: форма поперечного перерізу (ознака 4);
- Листкова пластинка: розсіченість (ознака 13);
- Квітка: діаметр віночка (ознака 17);
- Плід: інтенсивність воскового нальоту (ознака 22);
- Рослина: тривалість періоду вегетації (ознака 26).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови доводять це унеможлиблюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів роду бенінкази

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QL	Стебло: тип VS 1	витке чіпке	1 2	
2. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною MS 1	коротке середнє довге	3 5 7	
3. (+) QN	Стебло: за товщиною MS 1	тонке середнє товсте	3 5 7	
4. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 1	округла багатогранна	1 2	
5. PQ	Стебло: виявлення ребристості VS 2	слабке помірне сильне	3 5 7	
6. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
7. (*) PQ	Стебло: забарвлення VS 1	світло-зелене помірно-зелене темно-зелене сіро-зелене	1 2 3 4	
8. (+) QN	Бічний пагін: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
9. (*) PQ	Листок: форма VS 1	округла ниркоподібна трикутна серцеподібна п'ятикутна	1 2 3 4 5	
10. (*) QN	Листкова пластинка: розмір VS, 1	малий середній великий	3 5 7	
11. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VS, 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
12. QL	Листкова пластинка: зазублення краю VS, 1	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
13. (*) QL	Листкова пластинка: розсіченість VS, 1	відсутня наявна	1 9	
14. (*) QL	Листкова пластинка: характер поверхні VS 1	гладенька зморшківата	1 2	
15. QL	Листкова пластинка: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
16. QL	Черешок: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
17. (*) (+) QN	Квітка: діаметр віночка MS 1	малий середній великий	3 5 7	
18. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS 1	яскраво-жовте жовто-оранжеве	1 2	
19. PQ	Плід: форма VS 3	овальна куляста	1 2	
20. (*) QL	Молодий плід: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
21. (*) QL	Стиглий плід: восковий наліт VS, 3	відсутній наявний	1 9	
22. (*) PQ	Плід: інтенсивність воскового нальоту VS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
23. (*) (+) QN	Плід: маса MS 3	мала середня велика	3 5 7	
24. PQ	Плід: забарвлення VS, 3	зелене блакитнувато-сіре	1 2	
25. (*) (+) QN	Рослина: період від сходів до початку споживчої стиглості MS 13	малий середній великий	3 5 7	
26. (*) (+) QN	Рослина: тривалість періоду вегетації MS 13	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бенінкази

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту,
в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	споживча стиглість плодів
3	біологічна стиглість плодів

До 2. Стебло: за довжиною, м.

Коротке – до 2,5; середнє – 2,5–4,0; довге – понад 4.

До 3. Стебло: за товщиною, см.

Тонке – до 1,0; середнє – 1,0–1,5; товсте – понад 1,5.

До 8. Бічний пагін: за довжиною, м.

Короткий – до 2, середній – 2–3, довгий – понад 3.

До 17. Квітка: діаметр віночка, см.

Малий – до 10, середній – 10–14, великий – понад 14.

До 23. Плід: маса, кг.

Мала – до 5, середня – 5–10, велика – понад 10.

До 25. Рослина: період від сходів до початку споживчої стиглості, діб.

Малий – до 75, середній – 75–80, великий – понад 80.

До 26. Рослина: тривалість періоду вегетації, діб.

Мала – до 100, середня – 100–120, велика – понад 120.

9. Література

1. Дуничев И. Г. Бенинказа – восковая тыква / И. Г. Дуничев // Дачница – <http://www.cofe.ru>
2. Петров Ю. В. Тыква восковая или бенинказа / Ю. В. Петров // Цветоводство: удовольствие и польза – <http://www.gardenia.ru>
3. Свободолюбивая бенинказа – Кумушка – <http://kumushka.com>.